

sapientiae tuae manifestasti mihi (Psal. l, 8). Ecce scientia. Quoniam melior est misericordia tua super vitas (Psal. lxxii, 4). Ecce misericordia. Et in prima die timor, qui ex justitiae consideratione procedit, animam purgat: in secunda purgatam sapientia illuminat: in tertia illuminatam bonitas dulcedinis suae infusione remunerat. Cernis, ni fallor, quam necessarium sit et utile, inter bonorum operum exercitia, per triduum hoc Jerosolymiticis frequentare delicias, in quibus timor administrat panem doloris; scientia, vinum exultationis; bonitas, lac consolationis. Scio te non mirari quod delicias dixerim, quibus dolorem non desse commemoravi, cum saepius expertus sis quod dolorem illum qui de casto timore procedit, omnibus hujus mundi deliciis mens compuncta praeponat. Et haec dicta pro modulo experientiae nostrae. Caeterum viri excellentioris meriti, et capacioris ingenii, animaeque purgatoris, in tribus subtiliora ac profundiora rimantur. In potentia scilicet Dei, profunda judicia: in sapientia, ejus secreta consilia: in bonitate, misericordiae ejus dona ineffabilia. Denique Paulus ingressus in potentias Domini, et abyssum judiciorum ejus expavescens: *O homo, inquit, tu quis es ut respondens Deo? nunquid dicit figmentum ei qui se finxit, Cur me fecisti sic?* (Rom. ix, 20.) Sed et thesaurus sapientiae ejus admirans exclamat: *O altitudo divitiarum sapientiae et scientiae Dei! quam incomprehensibilia sunt judicia ejus, et investigabiles viae ejus* (Rom. xi, 33). Divitias quoque bonitatis ejus commemorans. *An divitias, inquit, bonitatis ejus contemnis?* (Rom. ii, 4.)

29. Post triduum igitur invenerunt eum in templo, haud dubium quin Maria et Joseph: altera Mater, alter Nutritius. Invenitur itaque spiritualis spiritualium contemplator, non in quolibet loco, sed in templo. Habet enim Jerusalem atrium, habet portas, habet et templum. Et atrium quidem aliquando patet etiam inimicis: portae autem patefiunt solis amicis: ingressus vero templi non indulgetur nisi perfectis. Igitur qui in temporalibus aeterna, in terrenis caelestia, in humanis divina, id est in creaturis Creatorem valet inspicere, quasi in atria caelestis Jerusalem introductus exsultet. Hucusque philosophi, quasi inimici, in atria intelligentiae suae vim poterant extendere, sicut dicit Apostolus: *Quod enim notum est Dei, manifestum est in illis. Invisibilia enim ipsius, a creatura mundi, per ea quae facta sunt, intellecta conspiciuntur: sempiterna quoque virtus ejus et divinitas* (Rom. i, 19-20). Qui vero in Scripturis sanctis ablato velamine, revelata facie gloriam Dei poterit contemplari, de ingressu portarum Jerusalem gloriatur. At si pinguedinem intimae dilectionis, et tuae adipem affectionis, in cordis ara caelestis desiderii flamma succenderit, et ascenderit fumus aromatum de fragrantia orationis, sicque oculus mentis in ipsa caeli secreta radium porrexerit, et cordis quoque palato illius di-

vine dilectionis felix tactus saporit; cum holocausto gratissimo templum Jerusalem frequentasti.

30. Sed anima sancta in his deliciis commorante dolet mater et nutritius, conquerantur, et quaerunt; inventum tandem Jesum, et levi increpatione castigatum reducant ad Nazareth. Haec maxime viris spiritualibus congrunt, quibus dispensatio verbi Dei, vel animarum cura commissa est. Porro nutritium nostrum nihil libentius dixerim, quam Spiritum sanctum: matrem vero nil rectius quam charitatem. Hinc fovent et promovent, pascunt et nutriunt, et geminae affectionis, Dei videlicet et proximi, lacte reficiunt. Hi nos in studiis sanctis, quasi in Nazareth, tenent et sustinent: hi nos consolantur in tristibus; hi in dubiis consulunt: hi fessos roborant; hi sanant contritos corde, et alligant contritiones eorum. Horum auxilio de Nazareth transimus in Jerusalem, de labore ad requiem de fructu bonae actionis ad secreta contemplationis. Hi nobis aeterna lege praescribunt, ut pro cura proximi non negligamus ex toto contemplationem Dei: nec rursus pro deliciis contemplationis curam proximi omittamus. Unde non immerito, si quieti plus quam oportet indulgemus, quasi de nobis charitas fraterna conqueritur, nec gratam habet nostram in Jerusalem commorationem, si aliis, quos nostra sollicitudine prospicit, senserit imminere ex nostra [al. nimia] quiete perniciem. Plerumque enim nobis vel secretis meditationibus, vel privatis orationibus postposita omni actione intentis, si, plus quam subditis expedit, immoremur in mediis deliciis, spiritu nimirum operante, et charitate suggerente; subito venit in mentem memoria infirmorum, ut illum cogitemus contristatum expectare a paternis visceribus consolationem; alterum tentatum explorare, quando procedens in publicum pater aliquod ei afferat suo sermone solamen; illum irae stimulis agitatam, quando non habet ubi conceptum virus confessione salubri evaporet, adversus patrem submurmurare; alterum aediae spiritu victum, ut inveniat cui loquatur, quem consulat, huc illucque discurrere. Tali itaque suggestu progressi ex paternis cordibus, quia increpantem audimus matrem charitatem: *Fili, quid fecisti nobis sic? Ego et pater tuus dolentes quaerebamus te.* Nec injuria dicimus Spiritum sanctum, vel charitatem in sanctis, etsi adhuc minus perfectis, aut dolere aut conqueri; cum ipse Spiritus gemitibus innarrabilibus interpellat pro nobis (Rom. viii, 26), qui et loqui, et contristari, et caetera talia agere in sanctis consuevit.

31. Quod si contra hujusmodi necessitates, amator quietis in ipsius animae affectibus murmuret dicens, *Nonne in his quae Patris mei sunt, oportet me esse?* nihilominus considerans spiritus rationalis, quod ideo Christus mortuus est, ut qui vivit, non sibi vivat; descendit cum eis, et est subditus illis. Secure descendit cum tali nutritio, 590 et cum tali matre descendit. Feliciter descendit, qui Spiritu Dei actus charitative inferioribus condescendit. Descendam

libens his ducibus etiam in Aegyptum: tantum si ducunt, reducant; si cogunt descendere, et reascendere faciant. Libenter subdar talibus magistris; libens supponam humeros oneri quod imposuerint; libens suscipiam jugum, cui me subdiderint, sciens quia jugum eorum suave est, et onus eorum leve. Sed et tibi, fili mi (licet a talibus curis liberum adhuc sub alis suis Christus abscondat, quod praelatis incumbit facere, ne subditi periclitentur), hoc ipsum expedit providere, ne socii scandalizentur. Illi necessitates quandoque praepouunt contemplationis deliciis: tu eas non praeponas unitati et paci congregationis. Praecipue haec ipsa spiritualium vicissitudinum tempora, quando videlicet vel descendas ad Nazareth, vel ascendas in Jerusalem, nunquam

solus, id est propriae voluntatis arbitrio, sed semper seniorum distigue consilio.

32. Ecce habes, fili charissime, quod petiisti, licet tuo desiderio, tuo affectui, tuaeque expectationi nihil dignum, voluntatis tamen meae, aut qualiscunque conatus aliquod, ni fallor, indicium. Scias igitur, quod non tam evangelicam lectionem exponere, quam ex ea aliqua meditationum semina, sicut rogasti, elicere curavimus: et legentibus evocamenta devotionum ex hujus serie lectionis evangelicae composuimus, ipsius adjuvante gratia, de cujus loquimur infantia, qui plenus est virtute et gratia et sapientia, Jesus Christus Dominus noster, qui cum Patre et Spiritu sancto vivit et regnat in saecula saeculorum. Amen.

SERMO IN DOMINICA PALMARUM.

Christi in Jerusalem ingressus mysticae expositiones (Matth. xxi, 1-9).

Hunc sermonem, ex abbacia Marchianensi erutum, Guilielmus Estius censuit tam stylo et conditione, quam pietate Bernardum referre: quamvis (ne quid de stylo dicamus) inserie sermonum de tempore in manuscriptis omnibus desideretur.

1. Redemptor noster, fratres charissimi, Dominus noster Jesus quem Pater ad salutarem victimam misit in mundum, cum tempus instaret quando moreretur, praesentem, ut scitis, exhibere se voluit in loco ubi moreretur; sicut autem venit ut moreretur, sic praevit ubi, et quando, et quo mortis genere moreretur, praescriptum coram se habens ab aeterno mortis suae genus, locum et tempus. Haec autem tria erant, Jerosolyma, Pascha, et Crux. Nam si de loco quaeris, in Jerosolyma mortuus est: si de genere, morte crucis: si vero de tempore, instante tempore paschalis solemnitate. Ut autem vos satis legendo et audiendo didicistis, iniqui eum Judaei, aliquando et aliter, et alibi, et antea perimere voluerunt. Nam quando eum duxerunt ut praecipitarent, ubi et transiens per medium illorum ibat, nec ad Jerusalem venerunt, nec Pascha expectaverunt, nec crucem quaesierunt, sed in perimendo eum nequaquam vel modum, vel locum mutare, nequaquam tempus praecipitare seu differre valuerunt. Venit itaque hodierna die Jerosolymam, ante quinque videlicet dies Paschae, illo se insinuans agno praefigurato, qui decima quarta die mensis verni ad vesperam immolandus, decima quidem ejusdem mensis die tolli, et usque ad praedictum terminum jubebatur servari (Exod. xii).

2. De hoc adventu ejus ad Jerusalem multi ante nos multa dixerunt: quae quia nos vera atque catholica esse cognoscimus, dignum est ut nostro ea silentio approbemus. Et communis quidem sensus est, quod ejus in Jerusalem ingressus, ipsius est ad Ecclesiam adventus: duo discipuli asinam

solventes et pullum, atque ad Jesum ducentes, duo sunt praedicatorum ordines, quorum unus in circumcissionem, alter in praeputium est missus, utrumque populum et peccatorum funibus absolventes, et ad agnitionem verae fidei perducentes. Vestimenta jumento imposita, sacramenta sunt fidei populo christiano commissa, super quod sedet Jesus, quia per fidem in 591 cordibus eorum habitat Christus. Plurima autem turba, quae sternerat vestimenta sua in via, multitudo est martyrum sanctorum, corpora sua ad imitationem Christi opponentium ad supplicia. Ramos de arboribus caedentes, doctores sunt, catholice ex Libris sanctis sententias extrahentes. *Qui praecipiant et qui sequebantur, clamabant, Hosanna;* qui unam eandem confitentur fidem christianam, et populus Judaicus in eadem fide praecedens, et gentilis subsequens. Et quidem sensus hic per omnia approbandus est quia, sanus, et plene catholicus est. Verum nos istum approbantes, alium non autem alienum in hoc sancto Evangelio perquiramus, et sensus in eo moralis medullam perscrutantes, ad aedificationem morum ministerium linguae nostrae convertamus.

3. Ego puto quod quotidie Dominus appropinquat Jerusalem veniens Bethphage, et Bethaniae ad montem Oliveti, mittens in castellum quod contra eos est duos discipulos qui ad eum perducant, super quod sedeat, jumentum, sed spiritualiter. Spiritus enim ante faciem nostram Christus Dominus, etsi cognovimus Christum secundum carnem, sed jam nunc non novimus (II Cor. v, 16). Proinde quaerem-

871
 dus est adventus ejus ad Jerusalem spiritualis, et quod hodierna die appropinquante tempore sacrosanctae passionis suae fecit in adventu suo in Jerusalem, qualiter id adhuc quotidie actitare dignatur in nobis. *Appropinquavit*, ut ait Evangelista, *Jerusalem*. Ipsius appropinquare ad Jerusalem, ejus est appropinquare ad animam. Non solum autem, sed ut suum appropinquare ad nos, nostrum est appropinquare ad ipsum. Nam cum longe ab eo peccando simus, quando ei bene vivendo appropinquaverimus, nisi primitus ipse appropinquaret nobis? Sicut enim dicit Joannes, quod *haec est charitas, non quasi nos dilexerimus Deum, sed quoniam ipse prior dilexit nos* (I Joan. IV, 10): sic et nos dicere possumus et debemus, quod *haec est gratia, non qua nos appropinquavimus Deo, sed quoniam ipse prior appropinquavit ad nos*. Appropinquans itaque Jerusalem venit Bethphage, et Bethania ad montem Oliveti: inuens nobis, ut arbitrator, in hoc sancto itinere suo non posse nos ad veram pertingere pacem, nisi simus et per confessionem pure nos detegentes, et in praeceptis prompte et humiliter obedientes, et aliorum necessitatibus per misericordiam pie compatientes.

4. Nam, ut scitis, Jerusalem Visio pacis dicitur. Ad quam tunc recta et regia via pergimus, si per confessionis puritatem, per obedientiae humilitatem, et per misericordiae sublimitatem incedimus. Ecce tres virtutes eximiae, quarum primam impendere nobis debemus, secundam praelatis, tertiam vero proximis nostris. Nam confessionem debes tibi ipsi, ut qui peccando te inquinasti, per confessionem te mundes. Secundam praelato tuo, ut obedias et subjaceas ei, qui pervigilat quasi rationem redditurus pro anima tua (Hebr. XIII, 17). Tertiam vero proximis tuis, ut eorum necessitatibus juxta vires occuras, sed prodesse etiam supra vires exoptes. Primam designat Bethphage, quae Domum buccae sonat. Secundam Bethania, quae Domus obedientiae dicitur. Tertiam quoque mons Oliveti, quia oleum in Scripturis, ut scitis, misericordiam exprimitur solet. Fratres, unde bella et lites in nobis? Nonne ex imperfectione propria, qui reddere nolumus quae debemus nobis ipsis, quod praelatis, quod consortibus nostris? Nam si vellemus ire a Bethphage ad Jerusalem, intra nos pervenire possemus; quia nunquam plenam habere pacem poterimus, quando occultantes intra nos reatum nostrum, per puram et humilem confessionem non detegimus. Nunquid inexpertis loquor? Semper pene et ubique remordet conscientia, occultum jugiter vulnus mentis oculis subjiciens, eamque super ipsius latebris anxie et dure reprehendens. O vermis, qui quando vivit, nunquam interiora cordis comedere et depascere omittit, qui nunquam vivere, et per hoc nunquam rodere desinit, nisi eum mucrone puritatis suae humilis confessio jugulaverit?

5. Si autem vellemus ire ad Bethaniam, pertinere possemus ad Jerusalem, et in praelatis nostris;

872
 quia tunc ab eis perniciose discordamus, eorum, quae secundum Deum sunt, praeceptis superbe contrahimus. Quod si **592** montem Oliveti conscenderemus, procul dubio tunc cito ad Jerusalem veniremus. Prope enim est mons Oliveti Jerusalem, quia et obsequium parit amicos, et construeremus eam in sociis nostris: quia tunc plena pace perfruimur, cum pie pro invicem solliciti, mutuis necessitatibus misericorditer condescendendo, et diligenter pro posse subveniendo compatimur. Videtis ergo non esse ab re, quod iturus Dominus Jerusalem, per Bethphage et per Bethaniam atque per montem Oliveti veluit transire: intimans nobis pacis nobis esse occasionem et causam, et erga nos quidem confessionis puritatem, et erga praelatos nostros obedientiae alacritatem, et erga contubernales nostros misericordiae compassionem.

6. Mittit duos discipulos, ut eant in castellum quod contra eos est. Castellum quod contra discipulos Christi est, anima est peccatrix, quae per obstinationem et elationem internis et spiritualibus Redemptoris nostri virtutibus contraria est. Talis anima turrim elationis, et murum habet obstinationis, per terram pertinaciae clausa, et per eminentiam superbiae erecta. Hanc turrim facere aggressi sunt quondam illi filii Adam, de quibus ait Scriptura, quod *proficiscentes de Oriente, campum invenerunt latissimum in terra Sennaar* (Gen. XI, 2). Qui sunt hi, nisi reprobi, inanis gloriae cupidi, timore superbiae inflati? qui ab eo corde et opere discedentes, de quo propheta dicit, *Ecce vir, Oriens nomen ejus* (Zach. VI, 12), in contagiis fetidae conversationis per viam latam incedunt, quae ducit ad perditionem: quia Sennaar Fetor eorum dicitur. *Aedificemus, inquit, turrim, et celebremus nostrum nomen*. Hi sunt qui vocant nomina sua in terris suis, et altitudinem in se construentes [fort. construunt] elationis, amantes primos recubitus in coenis, et primas cathedras in synagogis, et salutationes in foro, et vocari ab hominibus rabbi (Matth. XXIII, 6, 7). Et unde ruinosam hanc turrim erigunt? *Habuerunt, inquit verax historia, lateres pro saxis, et bitumen pro cemento* (Gen. XI, 4, 3). Saxa robur expriment bonae operationis, lateres igne concoquantur et indurantur. Reprobi flamma libidinis exuruntur, et pertinaces efficiuntur: invidia bitumen est, concordia caementum. Aiunt enim bitumen nasci de terra fulminata: et scimus in mente oriri invidiam, timore superbiae percussa. Caemento simul junguntur lapides in aedificio. Et quae est alia virtus quam concordia, qua in charitatis aedificio conglutinantur lapides vivi, ex quibus caelestis Jerusalem quotidie construitur? Habent itaque lateres pro saxis, et bitumen pro cemento: quia fortitudinem deserentes bonae actionis, luto se inquinant sordidae libidinis; et abicientes glutinum concordiae, pertinaciam amplectuntur invidiae.

7. Enormis quidem turris admodum: sed ne faciles possit prosterni, obsistit non modo sui ipsius

873
 altitudo, sed et muri includentis eam fortitudo. Et hoc est quod nostros conatus saepe effringit, cum contra castellum illud pugnamus: quia facile machinis et arietibus sanctae praedicationis tumorem in anima dejeceremus elationis, nisi tam invincibiliter nobis, ut sic dixerim, in ea resisteret pertinacia obstinationis. Quid enim erga eam poteris proficere, quam insensibili quadam duritie adamantinam effectam nec praeceptis vales flectere, nec consiliis attrahere, nec blanditiis mulcere, nec comminationibus terrere, nec emendare denique flagellis, nec emollire beneficiis? Nonne de ea dicas, pene esse impossibile ut curetur? Verumtamen etsi apud homines impossibile est, sed apud Deum omniaabilia sunt. Mittit namque misericors Dominus et pius eloquium suum terrae, inspirationem scilicet hujusmodi infundens animae, ad quam velociter currit sermo ejus, non reversurus ad eum vacuum; sed faciet quaecumque vult, et prosperabitur in his ad quae misit illud. Unde et hic mittit discipulos suos in castellum hoc, quod contra eos est. Et ad quid? Ut asinam quam in eo reperiunt alligatam, et pullum cum ea, solvant, et adducant ad eum. Qui jussa perficientes, non solum solvunt et ad eum adducunt, sed ut prosperetur verbum de ore egrediens in his ad quae mittit illud, vestimenta sua imponunt, et eum desuper sedere faciunt. Ad hoc spectare videtur, quod qui *emittit eloquium suum terrae dat nivem sicut lanam*, induens eos per justitiam, **593** qui primitus frigidi erant per culpam: *nebulam sicut cinerem spargit*, infusa illis, qui obsecuri erant per ignorantiam, notitia corruptionis suae, concutit [al. concutiens] eos per poenitentiam. *Mittit crystalum suum sicut buccellas*, illos sibi erant incorporans per mansuetudinem, qui obdurati erant per obstinationem. Sed qualiter opus illud salutis peragat? *Emittit verbum suum, et liquefaciet ea: flabit spiritus ejus, et fluent aquae* (Psal. CXLVII, 45-48); ut euntibus duobus discipulis in castellum quod contra eos est, faciant de asina et pullo, quod modo breviter tetigimus.

8. Sed qui sunt duo discipuli isti? Fortassis duae illae eximiae virtutes sunt timor et amor. Ille tristitia comminando et aspera, per austeritatem deterret: iste vero laeta pollicendo et lenia, per suavitatem demulcet. Ille initium sapientiae, hic autem consummatio est. Ille tibi aufert quod malum est, ut emunderis a culpa: iste vero confert quod bonum, ut exorneris in justitia. Ille ab anima exhaurit iniquitatem, hic autem infundit ei sanctitatem. Hi duo angeli sunt, et de loco perditionis Loth educunt (Gen. XIX), dum animam, quam eligit Deus, a vitiis eripiunt. Hi duo spirituales Levitae sunt, qui in commotione castrorum ad ostium stant tabernaculi, clangentes argenteis tubis (Num. X, 2-10): quia ad ipsum mentis aditum silentibus quibusdam mentis clamoribus timor et amor insonant, quibus interna illa cogitationum collegia, et ad malum deserendum, et ad bonum exercendum incitant. Quasi tuba exaltat

PATROL. CLXXXIV.

874
 ille vocem suam, et dicit: *Quiescite perverse agere: iste vero: Discite benefacere* (Isai. I, 16, 17). Ille: *Evelle et destrue, et disperde et dissipa*; hic autem: *Aedifica et planta* (Jerem. I, 10). Ille denique: *Diverte a malo*; iste quoque, *Fac bonum* (Psal. XXXIII, 15). Isi duo viri sunt, qui botrum ad filios Israel de terra repromissionis afferunt (Num. XIII, 24), dum internis nostris meditationibus, quis sit caelestis patriae fructus innotescunt. Hi duo nuntii sunt, qui Raab de destructione Jericho eripiunt (Josue VI, 23), dum animam quam suis Deus muneribus dilatat, ab hujusmodi perditione abstrahunt. Hi et duo isti, de quibus modo agimus, discipuli sunt, qui in hoc castellum missi, alligatam asinam et pullum solvunt, et ad Christum adducunt.

9. De quo bene dicitur, quod contra eos est. Quid enim magis contrarium divino amori, quam tumor elationis? Quid magis timori, quam pertinacia elationis et obstinationis? Est enim superbia, ut aliqui dicunt, amor propriae excellentiae. Et quomodo, quamdiu inanis gloriae cupidus propriam amas excellentiam, illius perfecte honorem affectas et gloriam, de quo Paulus: *Soli, inquit, Deo honor et gloria* (I Tim. I, 17). Sed et obstinatio, ut aiunt, insensibilis quaedam est pertinacia mentis, nolens aliquando acquiescere, magis autem parata semper repugnare: quod quidem mortiferum malum, dum animam plene possidet, timoris nimirum divini stimulis insensibilem reddit. Sed castellum quod contra hos discipulos est, dum extra illud sunt, jam cum illis est, dum illud ingressi aliquandiu intra illud sunt. Illud quippe sibi potenter subjiciunt, quia amor dum caelestem et aeternam, ac per hoc longe meliorem, quam ibi haberi potest, alibi habendam esse celsitudinem asserit, nimirum turrim elationis prosternit. Timor vero, dum his qui altitra fronte indomabili corde sunt, aeternum gehennae supplicium comminans promittit, murum profecto obstinatione confringit. Et hoc modo castellum hoc, dum ipsis extra illud degentibus contra eos est, ipsis intra illud commorantibus jam cum eis est. Unde fit ut, juxta quod vaticinatur Isaia, civitas quae dudum meretrix dicebatur, ejus habitatores homicidae fuerunt, jam digne vocari possit *civitas justi, urbs fidelis* (Isai. I, 21-26).

10. Sed jam necesse est ut de solvenda asina alligata et pullo, et adducendis ad Jesum, duo hi se discipuli intromittant. Duae sunt, fratres, virtutes homini valde necessariae, humilis videlicet simplicitas, et agilis libertas. Illam asina, hanc autem pullus exprimere potest. Asina enim jugo supponitur, pullos vero propria adhuc sua libertate potitur. Unde ad mansuetudinem nos invitans humilitatis Dominus Jesus, suum nobis offert jugum tollendum: *Tollite, inquit, jugum meum super vos*. Mox autem quid sit jugum ejus tollere, innuit, dum subjungit: *Et discite a me quia mitis sum et humilis corde* (Matth. XI, 29). Per pullum **594** vero libertatem esse ac-